

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Gwella Blynyddol 2015-16

Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf

Cyhoeddwyd: Mehefin 2016
Cyfeirnod y ddogfen: 358A2016

Paratowyd yr Adroddiad Gwella Blynyddol hwn ar ran Archwilydd
Cyffredinol Cymru gan Colin Davies a Tim Buckle
o dan gyfarwyddyd Jane Holownia.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at ddarparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Yr adroddiad hwn	4
Gwaith archwilio perfformiad 2015-16	5
Gyda ffocws corfforaethol cryf ar ddefnyddio ei adnoddau yn effeithiol, wedi'i ategu gan drefniadau cynllunio gwasanaethau a llywodraethu cadarnach, mae'r Cyngor mewn sefyllfa dda i oresgyn rhai heriau sylweddol yn y dyfodol	6
Argymhellion	6

Adroddiad manwl

Perfformiad

Mae'r Cyngor yn atgyfnerthu ei drefniadau ar gyfer rheoli'r broses wella ac wedi gwella ei wasanaethau i ysgolion a phlant, ond mae ganddo heriau sylweddol i'w goresgyn er mwyn paratoi ar gyfer rhoi'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) ar waith	9
---	---

Y defnydd o adnoddau

Mae'r Cyngor yn parhau i roi ffocws corfforaethol cryf ar ddefnyddio ei adnoddau yn effeithiol ond mae'n cydnabod bod lle i egluro trefniadau cynllunio ac adrodd er mwyn rhoi sicrwydd bod ei flaenoriaethau gwella yn llywio penderfyniadau ynghylch dyrannu adnoddau	12
---	----

Llywodraethu

Mae'r Cyngor yn parhau i atgyfnerthu ei drefniadau llywodraethu ac yn gwneud cynnydd o ran mynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella, ond mae angen rhagor o waith er mwyn iddo werthuso effaith newidiadau i wasanaethau	14
--	----

Atodiadau

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn	16
Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol	17
Atodiad 3 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2015-16	19

Adroddiad cryno

Yr adroddiad hwn

- 1 Mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol hwn yn crynhoi'r gwaith archwilio a wnaed yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (y Cyngor) ers cyhoeddi'r adroddiad diwethaf o'r fath ym mis Hydref 2015. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys crynodeb o ganfyddiadau allweddol o adroddiadau a gyhoeddwyd gan 'reoleiddwyr perthnasol', sef: Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC); Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn); a Chomisiynydd y Gymraeg. Serch hynny, nid yw'r adroddiad hwn yn adolygiad cynhwysfawr o holl drefniadau neu wasanaethau'r Cyngor. Mae'r casgliadau a geir yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnwyd o fewn y Cyngor gan gyrff adolygu allanol perthnasol ac, oni nodir fel arall, yn adlewyrchu'r sefyllfa ar yr adeg pan gafodd gwaith o'r fath ei gwblhau.
- 2 Gan ystyried y gwaith a gyflawnwyd yn ystod 2015-16, bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn nodi, yn yr adroddiad hwn, a yw o'r farn y bydd y Cyngor yn debygol o wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus ar gyfer 2016-17.
- 3 Ni ddylid ystyried bod y datganiad hwn yn rhoi barn bendant am sefyllfa sefydliad nac yn rhagfynegi ei lwyddiant yn y dyfodol. Yn hytrach, dylid ystyried ei fod yn rhoi barn am y graddau y mae'r trefniadau sydd ar waith ar hyn o bryd yn rhesymol gadarn i'r graddau y gellir nodi hynny ar sail y gwaith a gyflawnwyd.
- 4 Rydym am wybod a yw'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth sydd ei hangen arnoch ac a yw'n hawdd ei ddeall. Gallwch fynegi eich barn drwy anfon e-bost atom yn post@archwilio.cymru neu ysgrifennu atom yn 24 Heol y Gadeirlan, Caerdydd, CF11 9LJ.

Gwaith archwilio perfformiad 2015-16

- 5 Wrth bennu'r amrywiaeth o waith a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn, gwnaethom ystyried graddau'r wybodaeth archwilio ac arolygu a gasglwyd yn ogystal â ffynonellau eraill o wybodaeth a oedd ar gael, gan gynnwys systemau adolygu a gwerthuso'r Cyngor ei hun. Yn ystod 2015-16, gwnaethom gyflawni gwaith asesu gwelliant o dan dair thema: y defnydd o adnoddau; llywodraethu; a pherfformiad.
- 6 Nodir y gwaith a gyflawnwyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf, gan gynnwys gwaith y 'rheoleiddwyr perthnasol', isod:

Enw'r Prosiect	Disgrifiad byr
Swyddfa Archwilio Cymru: Asesiad o Gydnerthedd Ariannol	Adolygiad o sefyllfa ariannol y Cyngor a sut mae'n cyllidebu ac yn cyflawni arbedion gofynnol.
Swyddfa Archwilio Cymru: Adolygiad o Ddefnyddio Adnoddau	Adolygiad o ddull strategol y Cyngor o Reoli Asedau.
Swyddfa Archwilio Cymru: Adolygiad Rheoli Perfformiad	Adolygiad o drefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli'r broses wella.
Swyddfa Archwilio Cymru: Adolygiad Llywodraethu	Adolygiad o'r trefniadau ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn perthynas â chynigion ar gyfer newid gwasanaethau.
Swyddfa Archwilio Cymru: Archwiliad Blynyddol o'r 'Cynllun Gwella'	Adolygiad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni amcanion gwella.
Swyddfa Archwilio Cymru: Archwiliad Blynyddol o'r 'Asesiad o Berfformiad'	Adolygiad o asesiad o berfformiad cyhoeddedig y Cyngor.
Swyddfa Archwilio Cymru: Gwaith dilynol	<ul style="list-style-type: none"> Trefniadau Awdurdodau Lleol i Helpu i Ddiogelu Plant – gwaith dilynol ar gynigion blaenorol ar gyfer gwella; ac Adolygiad o brosesau corfforaethol y Cyngor ar gyfer ymateb i adroddiadau, olrhain y modd y caiff argymhellion eu gweithredu a chyflwyno adroddiadau ar hyn i'r pwyllgorau priodol.
Estyn: Dadansoddiad bwrdd gwaith	Trosolwg o ddangosyddion perfformiad addysgol allweddol a baratowyd gan Estyn.
AGGCC: Adolygiad o berfformiad yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2014-15	Adolygiad a gwerthusiad blynyddol o berfformiad swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol y Cyngor ar gyfer 2014-15.
Comisiynydd y Gymraeg: Adolygiad o Gynllun Iaith Gymraeg y Cyngor	Asesu effeithiolrwydd y Cynllun wrth ddarparu gwasanaethau'r Cyngor i aelodau'r cyhoedd sydd am gyfathrebu yn Gymraeg.

Gyda ffocws corfforaethol cryf far ddefnyddio ei adnoddau yn effeithiol, wedi'i ategu gan drefniadau cynllunio gwasanaethau a llywodraethu cadarnach, mae'r Cyngor mewn sefyllfa dda i oresgyn rhai heriau sylweddol yn y dyfodol

- 7 Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod y Cyngor yn debygol o gydymffurfio â gofynion y Mesur yn ystod 2016-17.
- 8 Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dod i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
  - a mae'r Cyngor yn atgyfnerthu ei drefniadau ar gyfer rheoli'r broses wella ac wedi gwella ei wasanaethau i ysgolion a phlant, ond mae ganddo heriau sylweddol i'w goresgyn er mwyn paratoi ar gyfer rhoi'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) ar waith;
  - b mae'r Cyngor yn parhau i roi ffocws corfforaethol cryf ar ddefnyddio ei adnoddau yn effeithiol tra'n cydnabod bod lle i egluro trefniadau cynllunio ac adrodd er mwyn rhoi sicrwydd bod ei flaenoriaethau gwella yn llywio penderfyniadau ynghylch dyrannu adnoddau; ac
  - c mae'r Cyngor yn parhau i atgyfnerthu ei drefniadau llywodraethu ac yn gwneud cynnydd o ran mynd i'r afael â chynigion ar gyfer newid, ond mae angen rhagor o waith er mwyn iddo werthuso effaith newidiadau i wasanaethau.
- 9 Yn ystod 2016-17 bydd y Cyngor yn parhau i wynebu'r heriau sy'n gysylltiedig â phwysau parhaus ar gyllid cyhoeddus yn erbyn cefndir o newid deddfwriaethol a galw cynyddol am rai gwasanaethau. Mae trefniadau rheoli ariannol cadarn y Cyngor a'i drefniadau llywodraethu a chynllunio gwasanaethau wedi'u hatgyfnerthu yn golygu ei fod mewn sefyllfa dda i ateb yr heriau hyn. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i wneud defnydd mwy effeithiol o ddata er mwyn llywio prosesau gwneud penderfyniadau a hwyluso'r gwaith o werthuso a monitro perfformiad yn effeithiol, a monitro effaith penderfyniadau a pherfformiad gwasanaethau ar ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau.

Argymhellion

- 10 O ystyried yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor a'r heriau y mae'n eu hwynebu, byddai'n anarferol pe na baem wedi dod o hyd i bethau y gellir eu gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol:
  - a wneud cynigion ar gyfer gwella - os caiff cynigion eu gwneud i'r Cyngor, byddem yn disgwyl iddo weithredu arnynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar yr hyn sy'n digwydd;
  - b gwneud argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella - os caiff argymhelliad ffurfiol ei wneud, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i'r argymhelliad hwnnw o fewn 30 diwrnod gwaith;

c cynnal arolygiad arbennig a chyhoeddi adroddiad a gwneud argymhellion; ac
ch argymhell y dylai Gweinidogion Llywodraeth Cymru ymyrryd mewn rhyw ffordd.

- 11 Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol i'r Cyngor. Fodd bynnag, nodir materion â llai o flaenoriaeth, sef cynigion ar gyfer gwella, yn ein hadroddiadau eraill i'r Cyngor ac mae'n bosibl y cyfeirir atynt yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn. Mae hefyd yn gwneud argymhellion a all fod yn berthnasol i'r Cyngor yn ei Adroddiadau Cenedlaethol ar Lywodraeth Leol. Ceir rhestr o argymhellion yn yr adroddiadau hynny a gyhoeddwyd yn 2015-16 yn **Atodiad 3**. Byddwn yn parhau i fonitro cynigion ar gyfer gwella yn ystod ein gwaith asesu gwelliant.
- 12 Yn ogystal, nododd AGGCC a Chomisiynydd y Gymraeg feysydd i'w gwella yn eu hadroddiadau arolygu a'r llythyrau a gyhoeddwyd ganddynt i'r Cyngor yn ystod y flwyddyn. Gellir eu gweld yn www.aggcc.org.uk a www.comisiynyddygydraeg.cymru.
- 13 Ni chyflwynodd Estyn unrhyw adroddiadau arolygu i'r Cyngor yn ystod 2015-16.

Adroddiad manwl

Perfformiad

Mae'r Cyngor yn atgyfnerthu ei drefniadau ar gyfer rheoli'r broses wella ac wedi gwella ei wasanaethau i ysgolion a phlant, ond mae ganddo heriau sylweddol i'w goresgyn er mwyn paratoi ar gyfer rhoi Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) ar waith

Gwerthusiad Estyn o berfformiad ysgolion yn Rhondda Cynon Taf

- 14 Mae cyfran y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn Rhondda Cynon Taf gryn dipyn yn uwch na chyfartaledd Cymru. Ystyrir hyn wrth werthuso'r perfformiad yn yr awdurdod.
- 15 Mae perfformiad yn erbyn dangosydd y Cyfnod Sylfaen¹ wedi gwella'n gyflymach nag ar gyfer Cymru gyfan. Mae ychydig o dan gyfartaledd Cymru yn 2015 ac ychydig yn well nag ydyw mewn awdurdodau tebyg. Mae perfformiad yn erbyn dangosyddion y pynciau craidd² ar gyfer cyfnodau allweddol 2 a 3 wedi gwella ar gyfradd debyg i Gymru gyfan ac yn dal i fod yn agos at y cyfartaledd o gymharu â lefelau mewn awdurdodau tebyg.
- 16 Yng nghyfnod allweddol 4, mae canran y disgyblion sy'n cyflawni dangosydd lefel 2 gan gynnwys Saesneg neu Gymraeg a mathemateg³ a'r sgôr pwyntiau cyfartalog wedi'i chasio wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf yn gyflymach nag yng Nghymru gyfan. Yn 2015, mae perfformiad yn erbyn dangosydd lefel 2 gan gynnwys Saesneg neu Gymraeg a mathemateg ychydig yn uwch nag mewn awdurdodau tebyg ac mae perfformiad o ran y sgôr pwyntiau gyfartalog wedi'i chasio gryn dipyn yn uwch nag mewn awdurdodau tebyg ac yn uwch na chyfartaledd Cymru am y tro cyntaf mewn pum mlynedd. Yn 2015 a 2014, mae'r awdurdod wedi rhagori ar y ddau feincnod ar gyfer perfformiad yn y prif ddangosyddion⁴ yng nghyfnod allweddol 4 a bennwyd gan Lywodraeth Cymru, ar ôl cyflawni'r ddau yn 2013.
- 17 Mae presenoldeb wedi gwella mewn ysgolion cynradd ac uwchradd yn gyflymach nag ar gyfer Cymru gyfan ac mae'n agos at gyfartaledd Cymru yn 2015.
- 18 Ym mhob un o'r prif ddangosyddion perfformiad ym mhob cyfnod, mae perfformiad disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim wedi gwella yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Fodd bynnag, mewn ysgolion cynradd mae perfformiad y disgyblion hynny yn 2015 islaw'r cyfartaledd ar gyfer disgyblion tebyg ledled Cymru. Mewn ysgolion uwchradd, mae perfformiad y disgyblion hyn yn 2015 yn agos, ar y cyfan, at gyfartaledd Cymru ar gyfer disgyblion tebyg.

1 Mae **dangosydd y Cyfnod Sylfaen** yn cyfeirio at ganran y disgyblion sy'n cyflawni'r perfformiad disgwylidiedig (canlyniad lefel 5) mewn tri maes dysgu yn y Cyfnod Sylfaen; llythrennedd, iaith a chyfathrebu yn Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf; datblygiad mathemategol; a datblygiad personol a chymdeithasol, lles ac amrywiaeth ddiwylliannol.

2 Mae **dangosydd y pwnc craidd** yn cyfeirio at ganran y disgyblion sy'n cyflawni'r lefel y disgwylir iddynt ei chyflawni mewn mathemateg, gwyddoniaeth a naill ai Saesneg neu Gymraeg fel iaith gyntaf. Mae hyn yn cyfateb i lefel 4 neu uwch yng nghyfnod allweddol 2 a lefel 5 neu uwch yng nghyfnod allweddol 3.

3 Mae **dangosydd lefel 2 gan gynnwys Saesneg neu Gymraeg a mathemateg** yn cynrychioli cyfanswm y dysgu sy'n cyfateb i bum TGAU gradd A* i C gan gynnwys Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf a mathemateg.

4 Lle mae'r testun yn cyfeirio at 'brif ddangosyddion', yng nghyfnod allweddol 4 byddai hyn yn cynnwys dangosydd lefel 1 (cyfanswm y dysgu sy'n cyfateb i bum TGAU gradd A* i G), dangosydd lefel 2 (cyfanswm y dysgu sy'n cyfateb i bum TGAU gradd A* i C), a chanran y disgyblion sy'n cyflawni pum TGAU gradd A* i A, yn ogystal â dangosydd pynciau craidd a dangosydd lefel 2 gan gynnwys Saesneg neu Gymraeg a mathemateg. Y 'prif ddangosyddion' cyn cyfnod allweddol 4 yw dangosydd y Cyfnod Sylfaen a dangosyddion pynciau craidd ar gyfer cyfnodau allweddol 2 a 3. Mae'r dangosydd perfformiad ar gyfer cyfnodau allweddol 2 a 3 y Cyfnod Sylfaen yn seiliedig ar asesiadau athrawon. Mae'r dangosyddion perfformiad ar gyfer cyfnod allweddol 4 yn seiliedig ar gymwysterau a ddilyswyd yn allanol fel TGAU.

Mae'r Cyngor wedi gwneud rhai gwelliannau i wasanaethau plant, ond mae ganddo heriau sylweddol i'w goresgyn o ran moderneiddio'r gwasanaethau cymdeithasol a ddarperir ganddo er mwyn paratoi ar gyfer rhoi'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) ar waith

- 19 Cyhoeddodd AGGCC ei **Adolygiad a Gwerthusiad Blynyddol o Berfformiad 2014/2015 ym mis Hydref 2015 ac mae ar gael ar ei gwefan**. Nododd AGGCC fod cyfarwyddwr newydd gwasanaethau cymdeithasol wedi dechrau yn ei swydd yn ystod 2014-15 a bod newidiadau wedi bod mewn uwch benodiadau eraill eleni ac yn ystod 2015-16. Mae hyn, a'r heriau sy'n gysylltiedig â rhoi Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ar waith, yn rhoi mwy o gyfle i'r Cyngor foderneiddio gwasanaethau. Mae'r cyfarwyddwr yn ymwybodol o'r angen i gymryd rhan lawn mewn trafodaeth gyhoeddus a gwleidyddol ynghylch lefel y gwasanaethau uniongyrchol a ddarperir ar gyfer pobl o fewn yr awdurdod. Mae lefelau gofal preswyl ar gyfer pobl hŷn, plant sy'n derbyn gofal a chofrestriadau amddiffyn plant yn uchel. Mae'r Cyngor yn wynebu her sylweddol i leihau'r ffigurau hyn yn ddiogel drwy hyrwyddo annibyniaeth a dewisiadau o ran llety amgen i oedolion a chynyddu effaith mesurau atal a gwasanaethau ymyrryd yn gynnar er mwyn lleihau'r angen am ymyriadau gorfodol gyda theuluoedd.
- 20 Nododd AGGCC hefyd fod rheidrwydd llywodraethol clir i'r sectorau gwasanaethau cymdeithasol ac iechyd integreiddio gwasanaethau lle y bo'n bosibl. Mae lle i'r ddwy asiantaeth wella o ran hyn er mwyn gwella llinellau cyfathrebu gweithredol, cytuno ar drothwyon ac asesiadau a rennir a chyflymu'r broses newid. At hynny, nododd AGGCC bryderon ynghylch y modd y caiff trefniadau diogelu oedolion eu gweithredu yn ystod y flwyddyn a bydd yn parhau i ymgysylltu â'r Cyngor i weld pa gynnydd y mae wedi'i wneud yn y maes hwn. Roedd AGGCC hefyd yn falch o nodi bod y cyfarwyddwr yn bwriadu cyflwyno systemau sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad cadarnach, fel y gall y Cyngor sicrhau ei hun yn well fod gwasanaethau yn cael eu rhedeg yn effeithlon a sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i ddefnyddwyr gwasanaethau. Mae hyn yn arbennig o bwysig yn ystod cyfnod o gyni ariannol. Nodwyd gwelliannau mewn gwasanaethau i blant yn ystod y flwyddyn. Argymhellodd AGGCC y dylid parhau i fonitro'r polisi o ddefnyddio staff nad ydynt yn weithwyr cymdeithasol cymwysedig i reoli achosion plant sy'n derbyn gofal, gan nad yw'n bolisi a ddilynir gan gynghorau eraill yng Nghymru.

Mae'r Cyngor yn atgyfnerthu ei drefniadau ar gyfer rheoli gwelliant ond mae angen iddo barhau i ddatblygu ei ddull o asesu'r modd y cyflawnir canlyniadau i ddinasyddion

- 21 Yn ystod 2015-16, ystyriwyd a oes gan y Cyngor drefniadau cadarn ar waith ar gyfer rheoli gwelliant ac a ydynt yn helpu i wella canlyniadau i ddefnyddwyr gwasanaethau a dinasyddion. Edrychwyd ar y modd y caiff perfformiad ei werthuso, y camau a gymerir o ganlyniad i werthuso perfformiad a pha un a yw'r Cyngor yn adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau er mwyn gwella canlyniadau i ddinasyddion.

- 22 Cafwyd bod y Cyngor yn nodi ei flaenoriaethau a'i ganlyniadau dymunol ond bod angen rhagor o waith i ddiffinio sut y caiff perfformiad ei asesu wrth eu cyflawni. Mae'r Cyngor yn gwella ei brosesau cynllunio gwasanaethau, gan gynnwys y defnydd o brosesau hunanwerthuso ym mhob maes gwasanaeth a'r gofyniad ar bob maes gwasanaeth i lunio Cynlluniau Cyflawni ar gyfer 2016-17. Fodd bynnag, mae lle o hyd i'r Cyngor wella'r cysylltiadau rhwng ei brosesau cynllunio gwasanaethau a'i brosesau cynllunio ariannol ymhellach. Mae'r cysylltiad rhwng canlyniadau â blaenoriaeth a thargedau perfformiad yn dal i fod yn aneglur, ac er bod y Cyngor yn cofnodi gwybodaeth ariannol a gwybodaeth am berfformiad mewn un adroddiad, ni ddangosir y cysylltiadau rhwng perfformiad a gwybodaeth ariannol yn ddigon clir.
- 23 Mae'r Cyngor wrthi'n adolygu effeithiolrwydd ei drefniadau ar gyfer rheoli gwelliant ac yn gwneud newidiadau cadarnhaol gan gynnwys mwy o herio ar lefel wleidyddol a lefel uwch reolwyr, a datblygu rôl craffu. Yn ein barn ni, mae angen ymgorffori rôl craffu yn y broses hon ymhellach er mwyn helpu i sicrhau gwelliant a dangos effaith.

Cyflawnodd y Cyngor ei ddyletswyddau cynllunio gwelliant ac adrodd ar welliant o dan y Mesur

- 24 Ym mis Mehefin 2015, cyflawnodd y Cyngor ei ddyletswyddau cynllunio gwelliant ac adrodd ar welliant drwy gyhoeddi Adroddiad ar Berfformiad Corfforaethol. Yn dilyn ein Harchwiliad o'r ddogfen hon cyhoeddwyd tystysgrifau ym mis Mehefin 2015 a mis Awst 2015 a oedd yn nodi ein barn bod y Cyngor wedi cydymffurfio â'i gyfrifoldebau cynllunio gwelliant ac adrodd ar welliant.

Gwerthusiad Comisiynydd y Gymraeg o berfformiad Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf

- 25 Crëwyd rôl Comisiynydd y Gymraeg (y Comisiynydd) gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Daeth pwerau newydd i orfodi safonau ar sefydliadau i rym drwy is-ddeddfwriaeth ar 31 Mawrth 2015. Bydd y Comisiynydd yn parhau i adolygu cynlluniau iaith Gymraeg yn rhinwedd y pwerau a etifeddwyd o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.
- 26 Mae'r Comisiynydd yn gweithio gyda phob cyngor yng Nghymru i arolygu cynlluniau iaith a rhoi cyngor ar y broses o'u rhoi ar waith. Mae cyfrifoldeb ar gynghorau i ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yn Gymraeg yn unol â'r ymrwymadau yn eu cynlluniau iaith. Mae pob cyngor wedi ymrwymo i ddarparu adroddiad monitro blynyddol i'r Comisiynydd yn amlinellu ei berfformiad wrth weithredu'r cynllun iaith. Mae'r Comisiynydd yn dadansoddi pob adroddiad monitro, yn ymateb yn ffurfiol ac yn casglu rhagor o wybodaeth yn ôl yr angen.
- 27 Mae adroddiadau arolygu a llythyrau a gyhoeddwyd gan y Comisiynydd i'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ar gael [ar wefan y Comisiynydd](#).

Y defnydd o adnoddau

Mae'r Cyngor yn parhau i roi ffocws corfforaethol cryf ar ddefnyddio ei adnoddau yn effeithiol ond mae'n cydnabod bod lle i egluro trefniadau cynllunio ac adrodd er mwyn rhoi sicrwydd bod ei flaenoriaethau gwella yn llywio penderfyniadau ynghylch dyrannu adnoddau

Mae gan y Cyngor drefniadau cadarn ar gyfer cynllunio, rheoli a llywodraethu ariannol. Fodd bynnag, mae lle i wella'r cysylltiadau rhwng prosesau Cynllunio Corfforaethol a Thymor Canolig y Cyngor

- 28 Yn ystod 2015-16, aseswyd cydnerthedd ariannol y Cyngor. Ystyriwyd a oes gan yr awdurdod drefniadau priodol ar gyfer cynllunio i sicrhau a chynnal ei gydnerthedd ariannol yn y tymor canolig. Canolbwyntiodd y gwaith ar y graddau y cyflawnwyd cynlluniau arbedion 2014-15 a chyfnod cynllunio ariannol 2015-16. Wrth lunio ein barn ar gydnerthedd ariannol y Cyngor rydym wedi ystyried tystiolaeth o ddull y Cyngor o reoli ei gyllid yn y gorffennol diweddar ac yn y tymor canolig. Nodwyd gennym fod gan y Cyngor drefniadau cadarn ar gyfer cynllunio, rheoli a llywodraethu ariannol. Fodd bynnag, mae lle i wella'r cysylltiadau rhwng prosesau Cynllunio Ariannol Corfforaethol a Thymor Canolig y Cyngor.
- 29 Daethom i'r casgliad hwn am fod gan y Cyngor fframwaith corfforaethol sefydledig ar gyfer cynllunio ariannol sydd wedi ateb y diben dros nifer o flynyddoedd ac mae ganddo hanes o gyflawni ei gyllideb arfaethedig. Fodd bynnag, mae lle o hyd i wella tryloywder ei drefniadau cynllunio ariannol. Nodwyd hefyd fod lle o hyd i integreiddio prosesau cynllunio ariannol a chynllunio corfforaethol tymor canolig yn agosach er mwyn atgyfnerthu'r cysylltiadau rhwng amcanion gwella'r Cyngor a'r adnoddau a ddyrennir iddynt. Byddai creu cysylltiadau cryfach a chliriach rhwng trefniadau cynllunio ariannol corfforaethol a thymor canolig y Cyngor yn helpu i roi sicrwydd bod blaenoriaethau gwella'r Cyngor yn llywio penderfyniadau ynghylch dyrannu adnoddau. Er mwyn cydnabod hyn rydym ar ddeall bod swyddogion yn bwriadu llunio un cynllun ariannol tymor canolig dros fisoedd yr haf er mwyn llywio'r cylch pennu cyllideb nesaf.

Mae'r Cyngor wedi dechrau cynnwys ei gymunedau wrth fabwysiadu dull rhagweithiol o reoli ei asedau yn y dyfodol, ond mae lle i atgyfnerthu trefniadau adrodd ar berfformiad er mwyn cefnogi prosesau goruchwyllo a gwneud penderfyniadau mewn perthynas â rheoli asedau yn well

- 30 Fel rhan o'n gwaith asesu gwelliant yn ystod 2015-16 adolygwyd dull strategol y Cyngor o reoli asedau. Edrychwyd ar y cynlluniau, y strwythurau a'r prosesau sy'n helpu i reoli asedau'r Cyngor yn ogystal â chysylltiadau â threfniadau corfforaethol allweddol eraill megis prosesau rheoli ariannol a chynllunio ariannol y Cyngor. Roedd yr adolygiad hefyd yn cynnwys ystyried trefniadau'r Cyngor ar gyfer ymgysylltu â rhanddeiliaid mewnol ac allanol yn ogystal â threfniadau ar gyfer rheoli perfformiad asedau. Daethom i'r casgliad bod y Cyngor wedi dechrau cynnwys ei gymunedau wrth fabwysiadu dull rhagweithiol o reoli ei asedau yn y dyfodol, ond mae lle i atgyfnerthu trefniadau adrodd ar berfformiad er mwyn cefnogi prosesau goruchwyllo a gwneud penderfyniadau mewn perthynas â rheoli asedau yn well.
- 31 Daethom i'r casgliad hwn am fod proffil uchel i weithgarwch rheoli asedau ac am ei fod yn cael ei lywio ar lefel strategol o fewn y Cyngor, ac am fod y rhaglen ailstrwythuro uwch reolwyr a gyflawnwyd yn ddiweddar wedi atgyfnerthu gwaith corfforaethol mewn perthynas â rheoli asedau. At hynny, mae dull rhagweithiol y Cyngor o reoli asedau hefyd yn cynnwys cymunedau yn y gwaith o drosglwyddo asedau a darparu gwasanaethau. Fodd bynnag, nodwyd hefyd nad yw trefniadau adrodd ar berfformiad yn rhoi darlun cynhwysfawr o'r modd y rheolir asedau'r Cyngor i'r aelodau etholedig nac uwch reolwyr corfforaethol.

Archwiliad o gyfrifon y Cyngor

- 32 Ar 30 Tachwedd 2015, cyflwynodd yr Archwilydd Cyffredinol Lythyr Archwilio Blynyddol i'r Cyngor. Mae'r llythyr yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o'i gyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fel yr Archwilydd Penodedig a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio. Rhoddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn archwilio ddiamod ar ddatganiadau cyfrifyddu'r Cyngor, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor a'r Gronfa Bensiwn. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol ar gael yn [Atodiad 2](#) i'r adroddiad hwn.

Llywodraethu

Mae'r Cyngor yn parhau i atgyfnerthu ei drefniadau llywodraethu ac yn gwneud cynnydd o ran mynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella, ond mae angen rhagor o waith er mwyn iddo werthuso effaith newidiadau i wasanaethau

Mae'r Cyngor wedi atgyfnerthu ei brosesau gwneud penderfyniadau ynghylch newid gwasanaethau ond nid yw'r trefniadau corfforaethol ar gyfer asesu newidiadau i wasanaethau wedi'u datblygu'n ddigonol

- 33 Yn ystod 2015-16, ystyriwyd trefniadau corfforaethol y Cyngor ar gyfer datblygu a chyflawni cynigion ar gyfer newid gwasanaethau ac edrych ar nifer o benderfyniadau diweddar a wnaed gan y Cyngor ar gynigion ar gyfer newid gwasanaethau. Roedd y prosiect yn cynnwys ystyried rôl craffu a herio mewn prosesau gwneud penderfyniadau yn ogystal â threfniadau ar gyfer ymgysylltu a chyfathrebu â rhanddeiliaid a threfniadau ar gyfer monitro effaith penderfyniadau.
- 34 Nodwyd gennym fod y Cyngor wedi atgyfnerthu ei brosesau gwneud penderfyniadau mewn perthynas â newid gwasanaethau ond nad oedd y trefniadau corfforaethol ar gyfer asesu effaith newidiadau i wasanaethau wedi'u datblygu'n ddigonol. Daethom i'r casgliad hwn am fod gan y Cyngor brosesau datblygedig ar gyfer gwneud penderfyniadau ar ei gynigion ar gyfer newid gwasanaethau ac am ei fod yn ail-lunio ei weledigaeth er mwyn bod yn gliriach ynghylch blaenoriaethau ar gyfer newid gwasanaethau yn y dyfodol. Mae'r Cyngor hefyd yn fwy rhagweithiol wrth gynnwys rhanddeiliaid ac mae'n darparu gwybodaeth am ystod ehangach o opsiynau er mwyn cynorthwyo'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau. Fodd bynnag, mae angen i drefniadau craffu'r Cyngor, a ddiwygiwyd yn ddiweddar, ymsefydlu fel y gellir goruchwyllo penderfyniadau yn effeithiol. Mae'r Cyngor wedi dechrau asesu effaith rhai newidiadau i wasanaethau ond nid yw'r trefniadau corfforaethol ar gyfer asesu effaith wedi'u datblygu'n ddigonol.

Mae'r Cyngor yn atgyfnerthu ei brosesau ar gyfer ymateb i adroddiadau rheoleiddio allanol

- 35 Yn ddiweddar rhoddodd y Cyngor drefniadau ar waith er mwyn sicrhau y caiff adroddiadau gan reoleiddwyr allanol eu cyfleu'n fewnol o fewn y Cyngor a'u cyflwyno i'r Pwyllgor priodol. Ar ôl cael adroddiadau, mae'r Cyngor bellach yn sicrhau bod uwch reolwyr, yn ogystal â'r Pwyllgor Archwilio neu bwyllgor craffu priodol, yn eu cael. Yn ddiweddar hefyd sefydlodd y Cyngor gofrestr o adroddiadau diweddar rheoleiddwyr allanol, sy'n nodi pryd mae ymateb y Cyngor i unrhyw adroddiad gan reoleiddwr allanol wedi'i ystyried gan Bwyllgor priodol. Mae'r Cyngor hefyd wedi datblygu templed i'w gwblhau gan Swyddogion sy'n nodi'r cynnydd sydd wedi'i wneud o ran mynd i'r afael ag argymhellion i'w gyflwyno i'r Pwyllgor perthnasol.

- 36 Gan fod y trefniadau hyn wedi'u cyflwyno'n weddol ddiweddar, mae'n rhy gynnar i asesu i ba raddau y bydd ymateb y Cyngor i'r holl adroddiadau rheoleiddio yn destun trefniadau herio a monitro priodol. Fodd bynnag, mae cyfle i atgyfnerthu trefniadau ymhellach drwy egluro rôl gwahanol bwyllgorau wrth gael adroddiadau rheoleiddio. Gellid atgyfnerthu trefniadau hefyd drwy sefydlu trefniadau clir ar gyfer monitro cynnydd y Cyngor o ran mynd i'r afael ag unrhyw argymhellion neu gynigion ar gyfer gwella a geir gan reoleiddwyr allanol.

Mae'r Cyngor bellach yn gwneud cynnydd o ran mynd i'r afael â phob un o'n cynigion blaenorol ar gyfer gwella mewn perthynas â threfniadau corfforaethol er mwyn helpu i ddiogelu plant, ond nid yw wedi ymdrin â hwy yn llawn eto

- 37 Ym mis Hydref 2014, cyflwynwyd ein canfyddiadau i'r Cyngor yn dilyn ein hadolygiad cenedlaethol o Drefniadau Awdurdodau Lleol i Helpu i Ddiogelu Plant. Wrth gyflwyno ein canfyddiadau gwnaethom bedwar cynnig ar gyfer gwella i'r Cyngor. Ym mis Chwefror 2016, adolygwyd cynnydd y Cyngor o ran mynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella a nodwyd bod y Cyngor yn atgyfnerthu ei drefniadau corfforaethol er mwyn helpu i ddiogelu plant ac yn gwneud cynnydd o ran mynd i'r afael â'n cynigion blaenorol ar gyfer gwella. Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
- a mae'r Cyngor wedi datblygu Polisi Diogelu Corfforaethol;
  - b mae wedi datblygu cofrestr risg diogelu gorfforaethol ddrafft ac yn bwriadu ymgorffori risgiau i wasanaethau yn ei gynlluniau darparu gwasanaethau;
  - c nododd mesurau perfformiad corfforaethol allweddol ar gyfer diogelu, er nad yw pob un o'r mesurau wedi'u cwblhau eto; ac
  - ch mae wedi dechrau cyflwyno rhaglen hyfforddi i staff, ac mae cynlluniau i ddarparu hyfforddiant i aelodau etholedig o fis Mai 2016.

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal asesiad gwella blynyddol, a chyhoeddi adroddiad gwella blynyddol, ar gyfer pob awdurdod gwella yng Nghymru. Mae'r gofyniad hwn yn cwmpasu cynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub.

Lluniwyd yr adroddiad hwn gan staff Swyddfa Archwilio Cymru ar ran yr Archwilydd Cyffredinol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 24 o'r Mesur. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 19 i gyflwyno adroddiad sy'n ardystio ei fod wedi cynnal asesiad gwella o dan adran 18 ac yn nodi a yw o'r farn, o ganlyniad i'w archwiliad o'r cynllun gwella o dan adran 17, fod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran cynllunio gwelliant o dan adran 15.

Mae gan awdurdodau gwella ddyletswydd gyffredinol i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni eu swyddogaethau'. Diffinnir awdurdodau gwella fel cynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub.

Yr asesiad gwella blynyddol yw'r prif ddarn o waith sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei ddyletswyddau. Mae'r asesiad gwella yn asesiad sy'n edrych i'r dyfodol o'r tebygolrwydd y bydd awdurdod yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Mae hefyd yn cynnwys asesiad ôl-weithredol i nodi a yw awdurdod wedi cyflawni'r gwelliannau a gynlluniwyd ganddo er mwyn llunio barn ar hanes yr awdurdod o ran sicrhau gwelliant. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi ei waith archwilio ac asesu mewn adroddiad gwella blynyddol cyhoeddedig ar gyfer pob awdurdod (o dan adran 24).

O dan rai amgylchiadau, gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), y cyflwynir adroddiad arnynt i'r awdurdod a'r Gweinidogion, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Un o weithgareddau atodol pwysig yr Archwilydd Cyffredinol yw cydgysylltu gwaith asesu a gwaith rheoliadol (sy'n ofynnol o dan adran 23), sy'n ystyried rhaglen waith gyffredinol pob rheoleiddiwr perthnasol mewn awdurdod gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd ystyried gwybodaeth a rennir gan reoleiddwyr perthnasol (o dan adran 33) yn ei asesiadau.

Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol

Mr Andrew Morgan
Arweinydd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf
Y Pafiliwn
Cwm Clydach
Tonypandy
CF40 2XX

Annwyl Gyngorydd Morgan

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf 2014-15

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

The Council complied with its responsibilities relating to financial reporting and use of resources

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi datganiadau cyfrifyddu blynyddol yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r broses o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 30 Medi 2015, rhoddais farn archwilio ddiamed ragarweiniol ar y datganiadau cyfrifyddu, gan nodi eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor a'r Gronfa Bensiwn. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon. Nodwyd y materion allweddol a oedd yn deillio o'r archwiliad o gyfrifon i aelodau o'r Cyngor yn fy adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 30 Medi 2015. Ni allwn roi tystysgrif yn cwblhau'r archwiliad ar yr adeg hon gan fod gwrthwynebiad a gafwyd mewn perthynas â'r cyfrifon yn parhau i gael ei ystyried.

Rwyf hefyd wedi rhoi barn ddiamod ar ffurflen Cyfrifon Llywodraeth Gyfan y Cyngor, cyfrifon y cydbwyllgorau canlynol y mae gan y Cyngor gyfrifoldeb gweinyddol amdanynt:

- Amlogfa Llwydcoed
- Consortiwm Addysg Canolbarth y De

Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon ac rwyf hefyd wedi dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd fel rhan o'r Aseiad Gwella o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd fy Adroddiad Gwella Blynyddol yn tynnu sylw at feysydd lle nad yw effeithiolrwydd y trefniadau hyn wedi'i ddangos eto neu lle y gellid gwneud gwelliannau.

Yn fuan, byddaf yn cyhoeddi adroddiad ar gydnherthedd ariannol y Cyngor a fydd yn nodi meysydd o arfer da a lle y gall fod angen gwelliant pellach.

Cyhoeddais dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau ar 26 Tachwedd 2015

Roeddwn yn gallu dod i gasgliad ar y gwrthwynebiad i'r cyfrifon ym mis Hydref ac ymatebais i'r etholwr gan nodi na allwn dderbyn ei wrthwynebiad ac nad oeddwn yn bwriadu cymryd unrhyw gamau archwilio ffurfiol pellach. Cyflwynais fy adroddiad terfynol ar y cyfrifon i'r Cyngor ar 18 Tachwedd 2015 a ystyriwyd gan y Cyngor ar 25 Tachwedd ac roeddwn yn gallu cyhoeddi fy marn derfynol a'r dystysgrif gwblhau ar 26 Tachwedd.

Nid yw'r gwaith a wnaed gennyf hyd yma yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2015-16 na systemau ariannol allweddol

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o'm harchwiliad o hawliadau 2013-14 y mae angen i mi dynnu eich sylw atynt ac nid yw fy ngwaith parhaus ar hawliadau ar gyfer 2014-15 wedi nodi unrhyw faterion. Os bydd unrhyw faterion yn codi byddaf yn cyflwyno adroddiad arnynt y flwyddyn nesaf.

Ar hyn o bryd, disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2014-15 fod yn unol â'r ffi y cytunwyd arni a nodir yn yr Amlinelliad o'r Archwiliad Blynyddol.

Yn gywir

John Herniman

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Atodiad 3 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2015-16

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ebrill 2015	Y cydnerthedd ariannol mewn cynghorau	<p>A1 Dylai cynghorau sicrhau bod eu cynllun corfforaethol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wrth wraidd y broses o lywio cynlluniau gwasanaeth a strategaethau ategol eraill gan gynnwys y gweithlu, technoleg gwybodaeth a gwariant cyfalaf; • yn cynnal blaenolwg tair i bum mlynedd o leiaf a'i fod yn unol â'r cynllun ariannol tymor canolig a strategaethau ategol eraill; a • dylai nodi'n glir rôl ddymunol y cyngor mewn pum mlynedd – y model ar gyfer darparu gwasanaethau â blaenoriaeth a'r seilwaith a'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni blaenoriaethau yn y dyfodol o fewn y cyllid sydd ar gael. <p>A2 Dylai'r cynllun ariannol tymor canolig nodi'r prif risgiau ariannol a thybiaethau allweddol a dylai uwch swyddogion a chynghorwyr graffu arnynt a'u herio'n effeithiol cyn mabwysiadu'r cynllun.</p> <p>A3 Mae angen i gynghorau sicrhau bod diffygion ariannol yn cael eu rhagamcanu'n gywir a'u cysoni'n llawn â chynlluniau arbed manwl ar gyfer pob blwyddyn o oes y cynllun ariannol tymor canolig.</p> <p>A4 Dylai cynghorau adolygu digonolrwydd y trefniadau sicrwydd ariannol sy'n sail i gyflawni cynlluniau arbed blynyddol, gan gynnwys lefel y gwaith craffu a herio a gynigir gan gynghorwyr.</p> <p>A5 Dylai cynghorau sicrhau bod ganddynt strategaeth cronfeydd gynhwysfawr sy'n amlinellu diben penodol cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy cronedig fel rhan o'u Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A6 Dylai cynghorau ddatblygu polisiau cwbl gorfforaethol ar gynhyrchu incwm gyda'r nod o gynyddu ffrydiau refeniw a lleihau pwysau ariannol.</p> <p>A7 Dylai cynghorau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atgyfnerthu trefniadau pennu a monitro cyllidebau er mwyn sicrhau cydnerthedd ariannol; ac • adolygu cwmpas ac effeithiolrwydd eu systemau a'u rheolaethau ariannol mewnol ac allanol er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben ac yn rhoi rhybudd cynnar am wendidau mewn systemau allweddol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ebrill 2015	Y cydnerthedd ariannol mewn cynghorau	<p>A8 Rhaid i gynghorau adolygu eu timau cyllid a sicrhau bod ganddynt ddigon o adnoddau a gallu i fodloni gofynion yn y dyfodol.</p> <p>A9 Mae angen i swyddogion cynghorau sicrhau bod gan gynghorwyr y wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyflawni gwaith llywodraethu a herio effeithiol drwy ymestyn cyfleoedd hyfforddi a llunio gwybodaeth reoli o ansawdd uchel.</p>
Mehefin 2015	Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar	<p>A1 Egluro natur a gweithrediad y consortia. Nodwyd gennym fod ansicrwydd parhaus ynglŷn â rhai agweddau ar natur consortia rhanbarthol a'u cwmpas nawr ac yn y dyfodol (paragraffau 2.2 i 2.20). Felly, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dylai awdurdodau lleol egluro a yw gwasanaethau consortia i'w darparu ar y cyd neu a ydynt yn wasanaethau a gomisiynir (mae gwasanaethau a ddarperir dan drefniadau cydbwyllgor yn wasanaethau a ddarperir ar y cyd ac nid yn wasanaethau a gomisiynir). <p>A2 Canolbwyntio ar ddeilliannau trwy gynllunio tymor canolig. Nodwyd gennym fod pwyslais ar gamau byrdymor ac ansicrwydd ynglŷn â dyfodol consortia yn amharu ar ddatblygiad effeithiol y consortia rhanbarthol (paragraffau 2.33 i 2.36; 3.16 i 3.17). Rydym yn argymhell felly:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gan na fydd unrhyw weithgareddau posibl i ad-drefnu awdurdodau lleol yn cael eu gweithredu'n llawn tan 2020, y dylai Llywodraeth Cymru a chonsortia rhanbarthol ddatblygu cynlluniau tair blynedd ar gyfer datblygu, ehangu cwmpas a chyllido consortia rhanbarthol, yn gysylltiedig ag amcanion strategol priodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Mehefin 2015	<p>Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar</p>	<p>A3 Datblygu mwy o gydberthnasau cydweithredol ar gyfer y system gwella ysgolion.</p> <p>Roedd llawer o bartneriaid gwella ysgolion yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r Model Cenedlaethol ar gyfer Gweithio'n Rhanbarthol ond canfuwyd nad oedd hyn wedi arwain at feithrin perthnasau digon cydweithredol (paragraffau 2.25 i 2.32). Rydym yn argymhell felly:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Y dylai consortia rhanbarthol ddatblygu trefniadau gwell ar gyfer rhannu arferion a chefnogi effeithlonrwydd (er enghraifft, gallai un consortiwm arwain y gwaith o ymdrin â phroblem neu fod â chyfrifoldeb swyddogaethol ar gyfer datblygu polisi). • Y dylai Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol gydnabod bod yr holl bartneriaid yn ddibynnol ar ei gilydd er mwyn cyflawni eu swyddogaethau gwella ysgolion a chytuno ar ddull o: <ul style="list-style-type: none"> – rannu gwybodaeth ac ymgynghori ar ddatblygiadau sy'n berthnasol i wella ysgolion; – datblygu perthnasau cydweithredol sy'n rhannu atebolrwydd; a – chynnal adolygiadau o'r system gyfan ac alinio dealltwriaeth a safbwynt y consortia rhanbarthol ar draws pob un o strategaethau perthnasol Llywodraeth Cymru. <p>A4 Datblygu arweinwyr effeithiol a denu'r unigolion mwyaf dawnus. Mae consortia rhanbarthol, awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru wedi cael anawsterau wrth recriwtio uwch arweinwyr addysg a chanfuwyd mai ychydig iawn o gamau a oedd wedi eu cymryd i ymdrin â hyn (paragraffau 2.37 i 2.40). Rydym yn argymhell felly:</p> <ul style="list-style-type: none"> • y dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol gydweithio i wneud swyddi addysg arweiniol yn fwy deniadol er mwyn denu'r arweinwyr mwyaf dawnus ar gyfer y system gwella addysg; ac • y dylai awdurdodau lleol gydweithio i gefnogi datblygiad proffesiynol yr uwch arweinwyr a sicrhau bod trefniadau rheoli perfformiad ar waith ar gyfer uwch arweinwyr.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Mehefin 2015	<p>Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar</p>	<p>A5 Gwella effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu a rheoli consortia rhanbarthol. Er bod datblygiadau parhaus yn cael eu gwneud, canfuwyd nad yw consortia rhanbarthol wedi datblygu trefniadau llywodraethu a rheoli cyllid cwbl effeithiol hyd yn hyn (paragraffau 3.2 i 3.36). Rydym yn argymhell felly y dylai awdurdodau lleol a'u consortia rhanbarthol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wella eu defnydd o hunanwerthuso ar gyfer eu perfformiad a'u trefniadau llywodraethu a'i ddefnyddio i gefnogi'r gwaith o gynllunio busnes ac i gefnogi adolygiadau blynyddol o ddulliau llywodraethu er mwyn llywio eu datganiadau llywodraethu blynyddol; • gwella eu dulliau rheoli perfformiad gan gynnwys cynllunio busnes yn well, defnyddio mesurau perfformiad eglur a mesuradwy ac asesu gwerth am arian; • sicrhau bod rheoli risg strategol yn rhan annatod o'u trefniadau llywodraethu a chyflwyno adroddiadau'n rheolaidd ar lefel y cydbwyllgor neu'r bwrdd; • datblygu eu trefniadau rheoli ariannol i sicrhau bod prosesau cyllidebu, monitro ac adrodd ariannol yn cwmpasu'r holl incwm a gwariant perthnasol, gan gynnwys cyllid grant a wariwyd trwy awdurdodau lleol; • datblygu trefniadau craffu ar y cyd ar gyfer y consortia yn gyffredinol yn ogystal â chraffu ar berfformiad gan awdurdodau unigol, a allai gynnwys sefydlu cydbwyllgor craffu neu waith cydgysylltiedig gan bwyllgorau craffu awdurdodau lleol; • sicrhau bod y trefniadau a'r penderfyniadau y mae consortia yn eu gwneud yn agored ac yn dryloyw; • cydnabod ac ymdrin ag unrhyw wrthdaro buddiannau posibl; a phan fo gan staff fwy nag un cyflogwr, dylai consortia rhanbarthol sicrhau bod y llinellau atebolrwydd yn eglur a bod yr holl staff yn ymwybodol o'r swyddogaethau a gyflawnir; a • datblygu strategaethau cyfathrebu cadarn ar gyfer ymgysylltu â'r holl randdeiliaid allweddol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	Adolygiad o Drefniadau Diogelu Corfforaethol yng Nghynghorau Cymru	<p>A1 Gwella arweiniad corfforaethol a chydymffurfio â pholisi Llywodraeth Cymru ar ddiogelu trwy wneud yr isod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • penodi uwch swyddog arweiniol fydd yn atebol am ddiogelu ac amddiffyn plant a phobl ifanc gyda chyfrifoldebau corfforaethol am gynllunio gwelliannau; • penodi aelod arweiniol dros ddiogelu; a • dosbarthu a chyfoesi yn rheolaidd wybodaeth am y penodiadau hyn i'r holl staff a rhanddeiliaid. <p>A2 Sicrhau bod polisi corfforaethol ar ddiogelu sy'n cynnwys holl wasanaethau'r Cyngor er mwyn rhoi cyfeiriad strategol clir a llinellau atebolrwydd clir ar draws y Cyngor.</p> <p>A3 Cryfhau recriwtio staff a gwirfoddolwyr yn ddiogel trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) a chydymffurfio â pholisïau recriwtio diogel yn cynnwys pob gwasanaeth sy'n dod i gysylltiad â phlant; • creu system gydymffurfio gorfforaethol integredig i gofnodi a monitro lefelau cydymffurfio ar wiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd; a • mynnu cael arferion recriwtio diogel ymysg partneriaid yn y trydydd sector ac i wirfoddolwyr sydd yn darparu gwasanaethau a gomisiynir a/neu a ddefnyddir gan y Cyngor gyda sylfaen o gontract neu gytundeb lefel gwasanaeth. <p>A4 Sicrhau bod y staff, aelodau a phartneriaid perthnasol yn deall eu cyfrifoldebau diogelu trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod hyfforddiant diogelu yn orfodol a bod yr ymdriniaeth yn ymestyn at holl feysydd gwasanaeth perthnasol y Cyngor a'i fod yn cael ei gynnwys fel elfen safonol ar raglenni cynefino; • creu system ledled y gorfforaeth i adnabod, olrhain a monitro cydymffurfiaeth a'r angen i fod yn bresennol mewn hyfforddiant diogelu yn holl adrannau'r Cyngor, aelodau etholedig, ysgolion, llywodraethwyr a gwirfoddolwyr; a • mynnu bod staff perthnasol mewn sefydliadau sy'n bartneriaid a gomisiynir i weithio dros y Cyngor wrth gyflenwi gwasanaethau i blant a phobl ifanc yn gorfod ymgymryd â hyfforddiant diogelu.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	<p>Adolygiad o Drefniadau Diogelu Corfforaethol yng Nghynghorau Cymru</p>	<p>A5 Wrth adolygu canllawiau, dylai Llywodraeth Cymru egluro'r hyn mae'n disgwyl o awdurdodau lleol ynghylch swyddogaethau a chyfrifoldebau'r swyddog dynodedig mewn gwasanaethau addysg, a'r unigolyn a enwyd ar lefel uwch reolwr sy'n gyfrifol am hybu diogelu.</p> <p>A6 Gwella atebolrwydd am ddiogelu corfforaethol trwy adrodd yn rheolaidd ar faterion diogelu a sicrwydd wrth bwyllgor(au) craffu yn erbyn set gytbwys o wybodaeth perfformiad ledled y Cyngor ynglŷn â'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meincodi a chymharu ag eraill; • casgliadau archwiliadau/adolygiadau arolygu mewnol ac allanol; • data perfformiad seiliedig ar wasanaethau; • data personél allweddol megis hyfforddiant diogelu, a gwiriadau recriwtio'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd; a • pherfformiad contractwyr a gwasanaethau a gomisiynwyd o ran cydymffurfio â chyfrifoldebau diogelu'r Cyngor. <p>A7 Sefydlu rhaglen dreigl o adolygiadau archwilio mewnol i gynnal profion ar systemau a chynnal adolygiadau cydymffurfio ar arferion diogelu'r Cyngor.</p> <p>A8 Sicrhau yr ystyrir y risgiau sy'n gysylltiedig â diogelu ar lefel gorfforaethol a gwasanaeth wrth ddatblygu a chytuno ar gynlluniau rheoli risg ar draws y Cyngor.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2015	<p>Helpu Pobl Hyn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?</p>	<p>A1 Gwella llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol yng nghyswllt materion pobl hŷn drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • benodi uwch swyddog arweiniol sy'n gyfrifol am gydgyssylltu ac arwain gwaith y Cyngor ar wasanaethau i bobl hŷn; • ailinio gwaith cydgyssylltwyr y strategaethau pobl hŷn er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu a chyflawni cynlluniau ar gyfer gwasanaethau sy'n cyfrannu at annibyniaeth pobl hŷn; • penodi aelod yn hyrwyddwr gwasanaethau pobl hŷn; a • diweddarau gwybodaeth am y penodiadau hyn yn rheolaidd, a rhannu'r wybodaeth honno'n rheolaidd â'r holl staff a rhanddeiliaid. <p>A2 Gwella'r gwaith cynllunio strategol a chydgyssylltu gweithgarwch gwasanaethau i bobl hŷn yn well drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod cynlluniau gweithredu cynhwysfawr ar waith sy'n trafod gwaith holl adrannau perthnasol y Cyngor a gwaith rhanddeiliaid allanol y tu allan i iechyd a gofal cymdeithasol; ac • ymgysylltu â phreswylwyr a phartneriaid wrth ddatblygu cynlluniau, ac wrth ddatblygu a chytuno ar flaenoriaethau. <p>A3 Gwella'r ymgysylltu â gwybodaeth i bobl hŷn a'r trefniadau ar gyfer lledaenu'r wybodaeth honno, drwy sicrhau bod gwasanaethau cyngor a gwybodaeth wedi'u cyflunio'n briodol ac yn bodloni anghenion y sawl sy'n eu derbyn.</p> <p>A4 Sicrhau rheolaeth effeithiol ar berfformiad yr ystod o wasanaethau sy'n helpu pobl hŷn i fyw'n annibynnol drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bennu mesurau priodol i alluogi aelodau, swyddogion a'r cyhoedd i farnu ynghylch cynnydd wrth gyflawni camau gweithredu yn holl wasanaethau'r Cyngor; • sicrhau bod gwybodaeth am berfformiad yn cynnwys gwaith yr holl asiantaethau perthnasol, ac yn enwedig y rhai y tu allan i'r gwasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol; a • sefydlu dulliau mesur i farnu ynghylch mewnbwn, allbwn ac effaith, fel bo modd deall effaith toriadau cyllideb a chefnogi gwaith goruchwylio a chraffu.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2015	<p>Helpu Pobl Hyn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?</p>	<p>A5 Sicrhau cydymffurfiaeth â Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus wrth gynnal asesiadau effaith cydraddoldeb drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodi sut y bydd newid gwasanaethau neu dorri cyllidebau'n effeithio ar grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchoddedig; • mesur yr effaith bosibl a'r camau lliniaru a gyflawnir er mwyn lleihau'r effaith negyddol bosibl ar grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchoddedig; • nodi'r niferoedd posibl y byddai'r newidiadau arfaethedig neu'r polisi newydd effeithio arnynt, drwy nodi'r effaith ar rai a chanddynt nodweddion gwarchoddedig; a • sicrhau bod gweithgarwch ategol, megis arolygon, grwpiau ffocws ac ymgyrchoedd gwybodaeth yn cynnwys digon o wybodaeth i alluogi defnyddwyr gwasanaeth i ddeall yn glir sut y bydd y newidiadau arfaethedig yn effeithiol arnynt. <p>A6 Gwella'r rheolaeth ar y Gronfa Gofal Canolraddol, ac effaith y gronfa honno drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bennu llinell sylfaen ar gyfer perfformiad ar ddechrau prosiectau fel bo modd barnu ynghylch effaith y prosiectau hynny dros amser; • cytuno ar fformat a chwmpas adroddiadau monitro fel bo modd cynnal gwerthusiadau cymaradwy o brosiectau a ariennir yn erbyn meini prawf y gronfa, er mwyn barnu pa brosiect sy'n cael yr effaith fwyaf cadarnhaol a faint o gynlluniau sydd wedi cael eu prif ffrydio i dderbyn cyllid craidd; a • gwella'r ymgysylltu a'r ystod lawn o bartneriaid er mwyn sicrhau bod amrywiaeth mor eang ag sy'n bosibl o bartneriaid yn cael eu hannog i gymryd rhan mewn mentrau a rhaglenni yn y dyfodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Rhagfyr 2015	Cyflawni â llai – Gwasanaethau Hamdden	<p>A1 Gwella gwaith cynllunio strategol yn y gwasanaethau hamdden drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bennu gweledigaeth gytunedig y Cyngor ar gyfer gwasanaethau hamdden; • cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer gwasanaethau hamdden; • canolbwyntio ar sefyllfa'r Cyngor oddi mewn i ddarpariaeth chwaraeon a hamdden gymunedol ehangach yr ardal; ac • ystyried y posibilrwydd o gyflenwi gwasanaethau'n rhanbarthol. <p>A2 Cynnal arfarniad o opsiynau er mwyn canfod y model cyflenwi mwyaf priodol yn seiliedig ar weledigaeth gytunedig y Cyngor a'i flaenoriaethu ar gyfer gwasanaethau hamdden. Dylai'r arfarniad ystyried:</p> <ul style="list-style-type: none"> • faint o gyllid cyfalaf a refeniw sydd ar gael dros y tair i bum mlynedd nesaf; • opsiynau i wella ffocws masnachol gwasanaethau hamdden; • cyfleoedd i gynyddu'r incwm a gynhyrchir a lleihau 'cymhorthdal' cynghorau; • dadansoddiad cost a budd o'r holl opsiynau sydd ar gael i gyflenwi gwasanaethau hamdden yn y dyfodol; • cyfraniad gwasanaethau hamdden at rôl ehangach y Cyngor o ran iechyd y cyhoedd; • ymgysylltu'n well â'r cyhoedd er mwyn sicrhau bod safbwyntiau ac anghenion defnyddwyr a darpar ddefnyddwyr yn cael eu nodi'n glir; • effaith opsiynau gwahanol ar grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchoddedig o dan ddyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus; a • chynaliadwyedd y gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Rhagfyr 2015	<p>Cyflawni â llai – Gwasanaethau Hamdden</p>	<p>A3 Sicrhau rheolaeth effeithiol ar berfformiad gwasanaethau hamdden drwy sefydlu cyfres o fesurau er mwyn galluogi swyddogion, aelodau a dinasyddion i farnu ynghylch mewnbwn, allbwn ac effaith. Dylai hyn drafod perfformiad yr holl Gyngor a pherfformiad cyfleusterau penodol a chynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gwariant cyfalaf a refeniw; • incwm; • 'cymhorthdal' y Cyngor; • ansawdd y cyfleusterau a'r gwasanaeth a ddarperir; • bodlonrwydd cwsmeriaid; • llwyddiant mentrau 'masnachol newydd'; • data defnydd – y nifer sy'n defnyddio'r gwasanaethau/cyfleusterau, amserau defnydd ac ati; ac • effaith cyfleusterau hamdden wrth ymdrin â blaenoriaethau iechyd y cyhoedd. <p>A4 Gwella'r trefniadau llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol yn y gwasanaethau hamdden drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adrodd yn rheolaidd ar berfformiad wrth bwyllgor(au) craffu; • darparu gwybodaeth gynhwysfawr i aelodau etholedig er mwyn hwyluso proses benderfynu gadarn; • meincnodi a chymharu perfformiad ag eraill; a • defnyddio canfyddiadau adolygiadau archwilio/ arolygu mewnol ac allanol i ganfod cyfleoedd i wella gwasanaethau.

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru